

TRAKŲ ISTORINIO NACIONALINIO PARKO DIREKCIJA

Biudžetinė įstaiga, Karaimų g. 5, 21104 Trakai, tel. (8 528) 55 776, faks. (8 528) 55 756, tinp@seniejitrakai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191835395

Trakų rajono savivaldybės meri,
Trakų rajono įvaizdžio formavimo ir
investicijų pritraukimo
darbo grupės vadovei **Editai Rudelienei**

2017-07-18 Nr. S-(3.1.)-247
I Nr.

ŽINIAI:

Lietuvos Respublikos Seimo nariui **Nagliui Puteikiui**
Kultūros ministrei **Lianai Ruokytei Jonsson**
Aplinkos ministrui **Kęstučiui Navickui**
Valstybinės kultūros paveldo komisijos
pirmininkei **Evelinai Karalevičienei**

DĖL TURIZMO IR KULTŪROS IŠTEKLIŲ TRAKŲ MIESTE TVARIOS PLĖTROS GALIMYBIŲ (IV)

Trakų istorinio nacionalinio parko (TINP) direkcija 2017-06-12 raštu Nr. S-(3.1.)-195 „*Dėl turizmo ir kultūros išteklių Trakų mieste tvarios plėtros galimybių*“ pateikė Trakų rajono merės 2016-09-29 potvarkiu Nr. P1-105 „*Dėl Trakų rajono įvaizdžio formavimo ir investicijų pritraukimo darbo grupės sudarymo*“ sudarytai darbo grupei pasiūlymą aptarti „*Trakų – ežerų miesto*“ koncepciją ir būtinas priemones jai įgyvendinti.

2017-06-16 raštu Nr. S-(3.1.)-211 „*Dėl turizmo ir kultūros išteklių Trakų mieste tvarios plėtros galimybių (II)*“ TINP direkcija pasiūlė sąžiningai atkreipti dėmesį į išstisus dešimtmečius savininkų ar valdytojų netvarkomus, apleistus sovietinius pastatus ar net jų kompleksus, kurie pasklidę po visą Trakų rajono savivaldybės Trakų seniūnijos teritoriją. TINP direkcija pasiūlė išnagrinėti Trakų rajono savivaldybės UAB „*Trakų paslaugos*“ apleisto Kudrionių komplekso atvejį ir jo pagrindu parengti „*Trakų apleistų pastatų problemos vertinimo ir sprendimo priemonių programą*“ bei ją pristatyti trakiečiams bei Lietuvos visuomenei.

2017-07-07 raštu Nr. S-(3.1.)-233 „*Dėl turizmo ir kultūros išteklių Trakų mieste tvarios plėtros galimybių (III)*“ iniciavo Trakų senamiesčio tradicinio vaizdo ir sunaikinto užstatymo atkūrimą, gyvenamųjų namų pusiasalio teritorijoje statybas ir pokario metais pastatytų namų rekonstrukciją, įgyvendinant tai numatančius Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus ir specialiuosius planus.

Kol kas nei viena TINP direkcijos iniciatyva neįtraukta į Trakų rajono įvaizdžio formavimo ir investicijų pritraukimo darbo grupės darbotvarkę, tačiau tikimės, kad tai bus padaryta artimiausiu metu, kadangi visuomenė vis labiau nepatenkinta, kad Trakuose nevykdoma tvari plėtra ir neįgyvendinami Lietuvos Respublikos įstatymai bei kiti teisės aktai, o neveiklumas pridengiamas tuščiomis, nuolat besikartojančiomis politizuotomis neapykantos Lietuvos gamtos ir kultūros paveldui kurstymo akcijomis.

Atsižvelgiant į 2017-aisiais viešojoje erdvėje kilusią eilinę diskusiją dėl apleisto nekilnojamojo kultūros paveldo Trakuose ir jų apylinkėse, TINP direkcija kviečia atkreipti dėmesį į ydingą pastarųjų dešimtmečių Trakų rajono savivaldybės paveldosaugos politiką, kuri inertiškai tebesitiesia iki šiol.

I

Visi puikiai žino, kad kultūros paveldo būklė tiesiogiai priklauso nuo finansavimo ir administracinės priežiūros, kuri skirstoma į kelias objektų atrankos kryptis. Vertinimo tarybai nustatius objekto reikšmingumo lygmenį – nacionalinį, regioninį arba vietinį – pastarieji objektai priskiriami dviems paveldą administruojančioms institucijoms: Kultūros paveldo departamentui ir savivaldybei.

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 10 str., regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens paveldo objektams gali būti suteikiamas valstybės saugomo, o vietinio reikšmingumo lygmens – savivaldybės saugomo objekto statusas.

Valstybės ar savivaldybės saugomo objekto statusas leidžia pretenduoti į valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšas, tokiu būdu skatinant nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų tvarkybą bei palengvinant objekto valdytojui tenkančią kultūros vertybės tvarkymo atsakomybės našta.

II

Kaip puikiai žinote, valstybės saugomoje - 8,2 tūkst. ha TINP teritorijoje į paveldo apskaitą buvo įrašyti 67 nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (1991 m.). Nuo parko įkūrimo datos į Kultūros vertybių registrą (toliau - KVR) įrašyti dar 56 nauji paveldo objektai. Taigi, šiuo metu TINP teritorijoje iš viso yra 123 nekilnojamas kultūros paveldo objektas (1 priedas).

Iš viso kultūros vertybės TINP teritorijoje užima 467,95 ha plotą, o jiems nustatyta vizualinė apsaugos zonų teritorija - 560,4 ha. Taigi, kultūros vertybės kartu su joms nustatytomis vizualinės apsaugos zonomis sudaro 12,62 proc. valstybės saugomos - TINP teritorijos.

Šiuo metu KVR įregistruotos yra 414 nekilnojamosios kultūros vertybės, patenkančios į Trakų rajono savivaldybės ribas. Taigi, valstybės saugomoje - TINP teritorijoje esančios kultūros vertybės sudaro tik kiek mažiau nei 30 proc. į Trakų rajoną patenkančio nekilnojamojo kultūros paveldo.

III

Valstybės saugomoje - TINP teritorijoje esančių paveldo objektų, kuriems nustatytas reikšmingumo lygmuo, nacionalinis lygmuo suteiktas 15-ai paveldo objektų, regioninis reikšmingumo lygmuo – 20-iai, o vietinis reikšmingumo lygmuo – 21-am paveldo objektui.

Deja, nei vienai iš 21 vietinės reikšmės nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės, šiandien nėra suteiktas Trakų rajono savivaldybės saugomo objekto statusas. Taigi, galima teigti, kad iki šiol nebuvo atlikta sisteminė, prioritetinga Trakų rajono savivaldybėje esančių vietinės reikšmės objektų sąrašo peržiūra, užtikrinanti sklandžios kultūros paveldo administravimo ir finansavimo sistemos sukūrimą.

IV

Nepaisant to, kad nekilnojamojo kultūros paveldo objektų būklė tiesiogiai formuoja rajono įvaizdį (tereikia prisiminti Trakų Salos pilį ar Lentvario dvaro rūmus), Trakų rajono savivaldybės biudžeto lėšų skyrimo prioritetai pastarąjį dešimtmetį to niekaip neatspindi, priešingai – ignoruojama paveldo finansavimo sritis.

Viešai prieinami šaltiniai nurodo, kad 2009-2015 metų laikotarpiu pagal Valstybinės kultūros paveldo komisijos pateiktus duomenis, Trakų savivaldybė, palyginti su kitomis savivaldybėmis, kultūros paveldo apsaugai skyrė mažiausiai lėšų (http://www2.lrs.lt/kt_inst/pamink/duomenu_atverimas/Untitled-2.html).

Tuo metu kitos Lietuvos savivaldybės elgiasi priešingai. Pažymėtinas pavyzdinis Kauno miesto savivaldybės paveldotvarkos programos atvejis, kai jau trečius metus ši Lietuvos savivaldybė, teikdama

dalinį nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos finansavimą, sėkmingai skatina paveldo objektų savininkus atnaujinti jiems priklausančių istorinių pastatų veidą.

2015 metais paveldotvarkos programos įgyvendinimui Kauno miesto savivaldybė skyrė beveik 29 tūkst. eurų, ir šia parama pasinaudojo 3-jų savivaldybės saugomais paskelbtų kultūros paveldo objektų valdytojai.

2016 metais programos įgyvendinimui skirta kur kas išpūdingesnė - 400 tūkst. eurų suma, sutartys dėl dalinio finansavimo skyrimo buvo pasirašytos su 22-iem kultūros paveldo statinių valdytojais.

2017 metais programos įgyvendinimui Kauno miesto savivaldybė skyrė net 1 mln. eurų!

Atsižvelgiant į tai, siūlome šiais metais bent pradėti formuoti sistemingos Trakų rajono savivaldybės paveldosaugos politikos pagrindus ir remiantis gerąja Kauno miesto savivaldybės patirtimi, susistemintus Trakų rajono savivaldybėje esančias nekilnojamasias kultūros vertybes, **paskelbti savivaldybės saugomų objektų sąrašą** bei, skiriant adekvačią Trakų rajono savivaldybės biudžeto dalį paveldotvarkai, **suformuoti Trakų rajono savivaldybės paveldotvarkos programą**.

Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai sudaro visas galimybes Trakų rajono savivaldybei skatinti paveldo objektų savininkus atnaujinti jiems priklausančius istorinius pastatus, sėkmingai planuojant lėšas ir teikiant dalinį finansavimą savivaldybės gyventojams.

TINP direkcija prašo įtraukti į Trakų rajono įvaizdžio formavimo ir investicijų pritraukimo darbo grupės darbotvarkę ketvirtąjį TINP direkcijos siūlomą apsvarstyti klausimą dėl Trakų ir jų apylinkių vietinio lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių pilotinės tvarkybos programos parengimo ir lėšų jai įgyvendinti numatymo. **Ši programa sudarytų galimybę pačiai savivaldybei finansiškai paremti net 21 istorinio pastato valdytoją valstybės saugomoje – TINP teritorijoje, būtų gerinamas ne tik Trakų įvaizdis, bet ir skatinamos pačių gyventojų investicijos.**

Taip pat tokia programa galėtų tapti gera patirtimi parengiant ir įgyvendinant bendrą „*Trakų rajono savivaldybės nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos programą*“.

PRIDEDAMA (tik pirmam adresatui): 1. Valstybės saugomoje - TINP teritorijoje esančios vietinės reikšmės nekilnojamosios kultūros vertybės, 2 l., 1 egz.

Direktorius

Gintaras Abaravičius